Perussuomalaisten ja kristillisdemokraattien muutosehdotukset lakivaliokunnan lausuntoluonnokseen U 2/2021 vp:

Lisätään uusi 8 a kappale kuulumaan seuraavasti:

Edellä todettuun viitaten lakivaliokunta korostaakin kantavansa huolta siitä, että rikos- tai vahingonkorvausoikeudellisen vastuun pelossa myös täysin lainmukaista sisältöä tulee poistetuksi palvelutarjoajien toimesta. Ehdotetusta ilmoitusmenettelystä voi lakivaliokunnan näkemyksen mukaan myös helposti muodostua shikaaninomainen keino, jolla palveluntarjoajien toimintaa ja muiden tahojen ilmaisunvapauden käyttämistä tarkoituksellisesti haitataan.

Muutetaan kappale 11 kuulumaan seuraavasti:

(11) Varsinaisen laittoman sisällön määritelmän sisältävän asetusehdotuksen 2 artiklan g kohdan mukaan laitonta sisältöä olisi kuitenkin mikä tahansa tieto, joka ei ole unionin tai jäsenvaltion lainsäädännön mukaista riippumatta kyseisen lainsäädännön täsmällisestä kohteesta tai luonteesta. Laittoman sisällön määrittely muodostuu siten erittäin laaja-alaiseksi ja tulkinnanvaraiseksi. Se voi myös poiketa sisällöllisesti eri jäsenvaltioissa. Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on tuotu esiin edellä todetun ongelmallisuus etenkin sananvapauden kannalta. Lakivaliokunta kantaa yleisesti huolta sananvapauden kaventumisesta, ja on huolissaan siitä, että laiton sisältö on määritelty komission asetusehdotuksessa tavalla, joka jättää täysin avoimeksi sen, mikä on laitonta sisältöä, ja mihin täsmälliseen sääntelyyn käsitteen määrittely perustuu. Valiokunta katsookin, että asetusehdotuksen sisältämää sääntelyä tulee tältä osin olennaisesti täsmentää siten, että laittomana sisältönä pidetään ainoastaan sisältöä, jonka esittämistä tai levittämistä rajoittaa rikosoikeudelliseen lainsäädäntöön perustuva vastuu. Muunlainen sisältö ei lakivaliokunnan näkemyksen mukaan voi olla ”laitonta sisältöä”. Selvyyden vuoksi lakivaliokunta toteaa pitävänsä tärkeänä tavoitetta esimerkiksi lapsipornon ja terroristisen sisällön jakamiseen puuttumisesta ja tällaisen sisällön poistamisesta. Sanan- tai ilmaisunvapautta ei kuitenkaan saa rajoittaa, jollei vapauden käyttäminen täytä minkään rikoksen tunnusmerkistöä.

Muutetaan kappale 15 kuulumaan seuraavasti:

(15) Valtioneuvoston kannastakin ilmenevien tavoin asetusehdotus sisältää merkittäviä kansallisten viranomaisten ja komission toimivaltaa koskevia säännöksiä. Lakivaliokunta yhtyy valtioneuvoston näkemykseen (ks. U 2/2021 vp, s. 22 ja 23) siitä, että näiden tarkoituksenmukaisuutta ja selkeyttä on vielä selvitettävä asetusneuvotteluissa. Asetusneuvotteluissa on huolehdittava siitä, että kansallisesti voidaan säätää asetuksessa tarkoitetuista seuraamuksista perustuslain vaatimusten mukaisesti. Edelleen on huolehdittava siitä, että komission ja kansallisten viranomaisten

sanktiointivaltuudet eivät ole perusoikeuksien näkökulmasta liian väljiä. Asetusneuvotteluissa tulee huolehtia siitä, että määrättävissä olevat hallinnolliset seuraamukset ja niiden suuruuden perusteet ovat riittävän täsmällisesti ja tarkkarajaisesti määritelty. Lähtökohtaisesti lakivaliokunta suhtautuu kielteisesti komissiolle annettaviin merkittäviin uusiin toimivaltuuksiin ja katsoo, että ratkaisu-, valvonta- ja sanktiovallan tulee säilyä ennen muuta kansallisilla viranomaisilla.

Lisätään uusi 17 a kappale kuulumaan seuraavasti:

Lakivaliokunta kiinnittää huomiota siihen, että edellytykset, joiden täyttyessä digitaalisten palvelujen koordinaattori voisi myöntää hakijalle luotettavan ilmoittajan aseman, on komission ehdotuksessa muotoiltu hyvin epätäsmällisellä ja avoimella tavalla. Myös tällaisten ilmoittajien vastuut ja velvollisuudet jäävät käytännössä epäselviksi samoin kuin se, onko sananvapauttaan käyttäneellä henkilöllä oikeus saada tietää, mikä taho on tehnyt ilmoituksen sisällön oletetusta laittomuudesta. Lakivaliokunta toteaa suhtautuvansa luotettavien ilmoittajien ryhmän perustamiseen kielteisesti ja katsoo, ettei esitetyn kaltainen ilmiantokulttuuri sovi demokraattiseen oikeusvaltioon.

Muutetaan kappale 19 kuulumaan seuraavasti:

(19) Asetus sisältää erityiset säännökset myös menettelystä erittäin suurten verkkoalustojen valvonnassa. Komissio tai Euroopan digitaalisten palvelujen lautakunta voisivat joko omasta aloitteestaan tai lautakunta vähintään kolmen jäsenvaltion sitä pyytäessä pyytää sijoittautumisvaltion koordinaattoria käynnistämään asiassa tutkinnan. Komissio voi myös itse käynnistää tutkinnan, mikäli sijoittautumisvaltion koordinaattori ei komission pyynnöstä huolimatta ole käynnistänyt tutkintaa tai on nimenomaisesti pyytänyt komissiota käynnistämään tutkinnan. Komissio voi käynnistää tutkinnan myös tilanteissa, joissa sijoittautumisvaltion koordinaattori on käyttänyt toimivaltuutensa rikkomuksen selvittämiseksi ja poistamiseksi. Komission tiedonsaantikeinoihin kuuluvat mm. tietopyynnöt, kuulemiset ja tarkastukset. Lakivaliokunta pitää erittäin varallisena kehityksenä, että komissio poliittisena toimijana voi yksittäisessä tapauksessa kävellä kansallisen viranomaisen päätösten yli.

Muutetaan kappale 21 kuulumaan seuraavasti:

(20) Lakivaliokunta pitää tehokkaita valvontamekanismeja lähtökohtaisesti tärkeinä. Edellä kuvatun mukaisesti ehdotuksen valvonta- ja oikeussuojajärjestelmä on kuitenkin varsin monimutkainen. Lakivaliokunta korostaa, että neuvotteluissa on tärkeä pyrkiä siihen, että sekä valvonta että oikeussuojajärjestelmästä muodostuu toimiva ja selkeä kaikkien osapuolien kannalta. Lakivaliokunta pitää ehdotettua valvontamekanismia myös ylimitoitettuna, kun otetaan huomioon muut valvontamekanismit, jotka kohdistuvat digitaalisiin palveluihin unionin lainsäädännöstä johtuvista syistä.

Lisätään uusi 24 a kappale kuulumaan seuraavasti:

Lakivaliokunta katsoo tarpeelliseksi tässä yhteydessä korostaa, että komissio on epädemokraattisesti valittu poliittinen toimija, ei riippumaton lainkäyttöelin. Tästä huolimatta komission valtaa ollaan jatkuvasti lisäämässä, mikä aiheuttaa lakivaliokunnassa huolta kansallisen itsemääräämisoikeuden näkökulmasta. Lakivaliokunta suhtautuukin lähtökohtaisesti kielteisesti komissiolle annettaviin merkittäviin uusiin toimivaltuuksiin ja katsoo, että ratkaisu-, valvonta- ja sanktiovallan tulee säilyä kansallisilla viranomaisilla, eikä komissiolle pidä antaa valtaa kävellä kansallisten viranomaisten ylitse.

Lisätään uusi 30 a kappale kuulumaan seuraavasti:

Lakivaliokunta kiinnittää huomiota siihen, ettei disinformaatiota käsitteenä ole määritelty valtioneuvoston kirjelmässä eikä komission asetusehdotuksessa. Sellaisen käsitteen sisältö, jota ei ole määritelty, muodostuu helposti mielivaltaiseksi, minkä vuoksi lakivaliokunta katsoo, että disinformaatio tulisi käsitteenä yksiselitteisesti määritellä, ennen kuin tällaista informaatiota edes voitaisiin aktiivisesti ryhtyä torjumaan. Huomattava myös on, ettei disinformaatio lähtökohtaisesti ole ”laitonta sisältöä”.

Muutetaan lausunnon ponsi kuulumaan seuraavasti:

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

lakivaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa edellä esitetyin täsmennyksin ja täydennyksin valtioneuvoston kantaan korostaen, ettei komission asetusehdotusta voida hyväksyä sellaisenaan ja ilman merkittäviä muutoksia.